

DIRECCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Cadena de Cort, núm. 11.—PALMA.

DOMINICA XXI DESPRÉS DE CINCOGESMA

Que es grave pecat, no pagar els deutes, poguent

PAGA lo que deus. Aquestes foren les paraules que, segons el present Evangèli, digué un homo á un altre que li devia cent denaris: y aquestes son també les que diu Deu al pecador, después que li ha perdonat ses culpes en el sacrament de la Confessió. No ha de pensar el pecador, que tot queda pagat ab el *Senyor meu Jesucrist* que resa mentres el sacerdot lo absol: li queda la obligació de pagar y restituir lo que injustament retén, y perteneix al pròxim: però tant aquesta com totes les demás á que el rigor de la moral cristiana mos obliga quant havem causat mal á tercera persona, solen ser les més males de cumplir, y, per consiguiente, les que obstrueixen ab més frecuencia el camí del Cel á pesar dels sants sacraments.

Al tractar de la obligació de restituir, clar es que no volem enclourer en ella als qui están exceptuats per impossibilitat absoluta ó relativa però sincera, lilegítima y verdadera; sinó als mals pagadors que, tenguent bens y no volguent desprenderse d'ells, per temor va de pobresa ó per refinat orgull, cercan tots els medis imaginables per no pagar á sos acreedors: ó que ab la excusa de mala anyada y de que á ells tampoch los paga lo que se los deu, creuen los es permès fer als altres la meteixa injusticia qu'ells sofreixen. Mos dirigim á aquelles persones de mala fê que empenyant sos bens á favor dels acreedors, los amagan les càrragues que ja pesan demunt ells, ó fent escriptures privades ab obligacions ficticies, los deixan sens poder fer us del seu lilegítim dret per cobrar á son debut temps, mentres ells duen una vida esplèndida á costa del prohisme. Mos dirigim á aquells que se declaran en quebra fraudulenta, per no pagar una part de sos deutes, y baix de mil pretextes falsos van allargant de día en día el pa-

go de lo que deuen, si es que ab injurries no despedcan als pobres que han enganyat. Aquests cometten pecat de monstruosa ingratitude, y sia cual sia el puesto que ocupan en el mon, Deu y les lleis civils los miran com á uns infames.

El según pecat que cometten es de mala fê. Un homo que manlleua, se guarda molt bé de dir que está ja empenyat per altres parts; que hi ha entre ell y la seua esposa separació de bens, que els negocis li van mal, que probablement no podrà pagar al temps que se ficsa, que el seu temperament es empenyarse per totes parts, cuidant poch de satisfer els deutes, amb tal de que encuantri ximplets que li deixan per ses diversions y necessitats. Per el contrari, se presenta com homo de conciencia, se lamenta dels qui deuen y son mals pagadors, y critica el malgast d'altres que viuen á les amples á despeses del pròxim. Tal es la mala fê de molts de deutors.

Pecan, segons S. Joan Crisóstomo, de injusticia y de rob: pues, hi ha lladres que abusant de la autoritat, roban impunement ab so fi de que, quant se veijan sens *empleo*, estar libres de sa pobresa passada. N'hi ha que baix la capa de compassió y caritat despullan, ab un crescut interés. Y n'hi ha finalment qui ho son per negarse á pagar sos deutes quant poren pagarlos. Tots aquests retenen els bens d'altre quantre la voluntat de son amo, posantse maliciosament al estat de no poder pagar. ¿Y aquests no son lladres? ¿Què importa que á un li hajan robat en un camí, ó que no se li tornin els diners que va deixar? ¿Que té més robar el género d'una tenda, ó durlosen al fiat y no pagar may?

Quantre tots aquests parla l' Evangèli quant din: *Redde quod debes*; «restitueix lo que deus.» Lo cual no es un acte de lliberalitat, sinó de rigurosa justicia. La gratitud, la bona fê y la equitat natural obligan á restituir. Deu ho mana baix el cástich de sa justicia inexorable.

MOSSEN JOAN.

SANTOS DE LA SEMANA

Dia 16. Lunes —SANTOS Martiniano, Saturiano, Elifacio, Saturnino, Nereo y 375 mrs.; Bercario, ab. y mr.; Ambrosio, Lulo y Florentín, obs.; Galo, ab.; SANTAS Máxima, vg. y mr.; Adelaida, vg. y Beata María de la Encarnación, virgen, carmelita.

Empiezan las Cuarentahoras en San Felipe Neri.

Dia 17. Martes. —SANTOS Eron, ob. y mr.; Victor, Alejandro y Mariano, mrs.; Andrés de Creta, monje y martir; SANTAS Euduwigis, duquesa de Polonia, vda.; Mamerta, martir; Beata María Margarita de Alacoque.

Continúan las Cuarentahoras en S. Felipe Neri.

Dia 18. Miércoles. —SANTOS Lucas, Evangelista; Asclepiades, Ateodoro, obs. y mrs.; Julián, ermitaño; SANTA Trifonia, esposa del Emperador Decio.

Concluyen las Cuarentahoras en S. Felipe Neri.

Dia 19. Jueves. —SANTOS Pedro de Alcántara, fdr.; Berónico y otros mrs.; Aquilino, ob.; SANTA Pelia, vg. y martir; Fredeswinda, monja.

Empiezan las Cuarentahoras en Santa Catalina de Sena.

Dia 20. Viernes. —SANTOS Juan Cancio, Pbro.; Feliciano, ob. y mr.; Artemio, general y mr.; SANTAS Irene, Marta y Saulo con otras muchas vgs. y mrs.

Continúan las Cuarentahoras en Santa Catalina de Sena.

Dia 21. Sábado. —SANTOS Hilarión, ab.; Asterio, pbro. y martir; Dasio, Zotico, Cayo y compañeros, mrs.; SANTAS Úrsula y once mil vírgenes y mrs.; Cilinio, madre de San Remigio, ob. de Reims.

Continúan las Cuarentahoras en Santa Catalina de Sena.

Dia 22. Domingo XXII después de Pentecostés. —SANTOS Heraclio, soldado y mr.; Abercio, Melanio, Donato y Versegundo, obs.; SANTAS María Salomé, vda.; Nunila y Alodia, vgs. y mrs., en Huesca.

Concluyen las Cuarentahoras en Santa Catalina de Sena.

QUADRETS DE LA VIDA

AGONISANT

I

LA mare, en el llit, está patint els últims dolors d'aquesta vida miserable; la malaltia que li enmatsina sa sang, no té cura: els metjes ho han dit: la ciencia ha confessat la seua ignorancia. Per la filla qui veu agonizar sa mare el silenci del metje es la desesperació; té també la ciencia els seus terribles desenganys, així com los tenen l'amor, l'amistat y l'hermosura.

Jo veia al marit reconcentrat en la seua pena; veia singlotar els fills: sospirar y plorar amargament les filles; agonisar la mare.... y jo sofria ab la mare y plorava ab tots, perque sentia una veneració casi de fill, per aquella senyora.

Torbat el cap y apesarat el còr, acompanyava al sant Viàtic. Ajopida p' el vent, la flama de l'atxa se doblegava demunt els caires de la cera: eixa flama 'm cremava el cervell y 'm deixava en l'obscuritat; qualque vegada s'entelaven els meus ulls y una llàgrima volia condensar's hi: a les hores se transformava l'encesa llengua del ciri, aparequentme com un redó boirós de fils de llum daurada.

Baix de l'ample ombrela vermella de seda, murmurava rítmicament el sacerdot ses místiques pregaries; damunt l'empedrat croixia el calsat dels qui formaven l'acompanyament; guspiretjaven els ciris; l'escolanet de tant en quant sonava el colú d'agudes vibracions; giscaven frontisses, se desenbaulonaven persianes, s'obrien portes; apareixien per balcons y portals espelmes enceses, quinqués y llumetes...; tothom s'ajeno-

llava, y jo caminava com un autómata: me pareixia que la terra fugia de baix d'els meus peus; els carrers rodaven en torn meu, y les fatxades de les cases s'inclinaven al meu pas...: una recordança dolorosa ungletjava la meua memoria: anys arrera havia també acompanyat el Sant Viàtic per ma mare que després de combregar no trigá molt a morir; y de quina manera se renovava en el meu còr aquella ferida!

—Veni, filletes meues... veniu. Escoltau lo que vos diu una mare qui acaba de combregar y d'esser extrema-unciada.... Quant sia a l'altre mon...

—S'assossec, ma mareta... (deia una filla comprimint el plor.)

—¿Què? ¿què farà...? (li preguntava més animosa l'altra filla, desitjant recullir d'els llabis de sa mare una venturosa prometença y una paraula d'amor.)

—Vel-laré per vosaltres... pobres filles meues!... y pregaré a Deu que sempre vos conservi netes de tota màcula com vos hi he conservades jò; pensau ab mí...! besaume!... besaume tots que som la vostra mare!...»

Y una pluja de besades d'amor y d'angunia cau damunt aquella cara, imatge d'el patiment y símbol de maternal tendresa.

Tengué també aquella santa dona paraules de conhort per mí; me va estendre sa ma tremolosa y teba, y al estrenyerme convulsivament la meua li vaig besar el front, y ella reunint la poca veu que li fugia, me digué: «t'estim, t'estim...!»

—Y a mí, ma mare?

—Sí... sí...! Responia casi sense moure els llabis y mitg aclucats els ulls; semblava que la veu s'articulava al fons d'aquell pit matern, ont s'anava estingint pera sempre l'hàlit de la vida.

Volgué qu'el seu espòs li donás l'eterna despedida... ¡quin quadro! An aquell còs rígit y ferit per la mòrt, apenes lo movia l'última empenta d'el sentiment...

Després, sa vista, vidriosa, s'enterbolí més y més; el seu pit roncava foscament ab greu fatiga: l'espòs, els fills, les filles, tothom mut y petrificat p' el dolor no gosava ab l'esclat de sa penosa angunia trencar el fatídic silenci de la cambra, apenes illuminada...

El capellá, resant; els demás ensopits per aqueixa amargor qu'es massa intensa y fonda per poderse traduhir ab llàgrimes y gemecs.

Y així passá un 'hora, com un sigle, llarga.

Y ¡coses de la vida! el barri estava de festa: era la revetla de Sant Joan.

Baix d'el balcó rompé la murga, ab molt de bombo; el cornetí assordava, y la cridoria d'els pillets y la claror rojenca de les bengales y l'algaravía d'el poble semblaven un sarcasme per nostre dolor... Si l'estúpida rialla d'un beneit pogués traduirse en notes musicals, resultaria una cosa parecuda an aquell *pasa-calle* renouer y fútil, qui no mos deixava gosar en silenci lo *plaher espantós de l'amargura* que 'ns oprimia l'ànima.

Y la malalta seguia agonisant y muda; s'acentuava més y més el moviment fatigós d'el seu pit; son front causava al tacte la sensació d'una fredor humida, anunciant l'acabament de s'ecsis-tencia.

—Ja ha entregat l'esperit a Deu... (digué el sacerdot.)

El plant y l'ensopiment més horrorós transfiguraven les cares de tothom.

L'espòs s'estrenyia el front, sens poder formular una paraula; una filla ajennollada perdé el sentit besant sa mare; un fill, ab els ulls inflats de tant plorar, mirava fit a fit, com un hipnotisat, la cara esblancahid d'aquell cadavre, y una altre filla, d'hermós perfil com el d'una deesa grega, ab el ulls esglaiats cridava ab tò d'histèrica:

—No es morta ma mare; nó, nó, no es morta, nó; vos dic que no es morta; ma mare s'en es anada, y jo m'en vull anar ab ella ¿y tú no vols venir? (me deia.) Jo m'en vull anar ab ma mareta. Mos n'anirém tots ab ella; no hem d'anar negres sinó ab vestit blanc... Deixaume anar ab ma mareta.

Després... l'enterro, el funeral, les visites de dol, el cadavre desfentse dins la negra fossa, una vida d'amargor y d'anyorança; una eternitat desconeguda...

JAUME POMAR.

«Colegi Luliá.—1899.»

¡PATRIA!

Pe 'ls mallorquins ja vé l' hora
de resoldre de quin cap
farém osques, cuant arribin
els que de fora vendrán
á fermos súbdits inglesos,
ó francesos ó austriachs;
pues, d'axò, que sembla somni,
prou se sab que s'en parlá,
entre els qui, de nostra Espanya
se cap-pensan fersen parts,
cuant en el Congrés del Haya
se reuni la *gent de pau*.

L'adagi diu: qualque cosa
hi ha, cuant lladran els cans.
Y els qui, de nostra Roqueta,
n'están molt enamorats,
lo cert es que la mos vetlan
y mos están á l'aguayt.

L'escuadra que, no fa gaire,
prop d' Alcudia fondetjá
y posá senyes en terra,
(y a Madrit non feren cas),
ja es segú que s'en riuria
dels fortins que ara acabám
á Son Vent, a ses lletes
y á n'es cap Enderrocat.

Y, suposem que l'Espanya
(Deu no ho vulga) s'espenyás
del tot, amb sos cabermonis
Vizcayins y Catalans;
y, suposem que a Mallórca
quedassim desamparats,
sens canons de gran potencia,
sense cap acorassat
per guardarnos ports y calas,
(lo que no es molt suposar);
y, que mos acordonassin,
el dia més impensat,
amb un estol de *cruceros*,
y no dexassin pescar
ni entrarmos bous ni oveyes
ni farina, ni un moscart.

(Axò, porque els grans belitres
dipломáticos de la Pau
volguessin alliberarnos
del jou de la *Patria gran*.)
Y just saltassin en terra

dèu mil homos bèn armats,
y ab la artilleria seua
guarnissin de baluarts
totes les costes de l' illa
per tenirmos mes guardats....

Agur! la patria petita
s'haurá lliurada á l'encant.

Llavò, ¿de quin cap feym osques
els que fins ara hem cantat
la nostra perla garrida
paradís voltat de mar?
¿Amba què farán ses sopes
els qui fins ara han manjat
sobre el país, fent de vagos,
gangues y arbitris cobrant?
¿Quina será la política
dels que tan enfurismats
esperan esser *Govern*
absolut ó federal?

Noltros que, ha estona, dels homos
que mos fan de majorals
sense servir per missatjes,
n'estam ben desenganyats;
noltros que tenim per còdich
Fè, Patria, Virtut, Trabay,
y sols de la Providencia
los grans decrets acatám,
sens pretenir de *profetas*,
com solen dir, *de mal any*,
veim venir de lluny les coses
ab sossech y resignats;
encar que, de sentiment,
á bulls mos vessa la sanch
á presència dels desastres
fruit de Governos lliberals
y de la Masoneria
que, als catòlics, mos té esclaus.....

¡Ay dels catòlics que 's dormen
á dins el temple, resant!
¡Ay d'aquells que uns á n'els altres
la guerra sorda se fan,
desobehint al Sant Pare
que *unió* reclama en vá.....!

Mentre 'ls *redemptors* del poble
exits de dins pudent fanch,
amb sos cínichs periòdichs
preconisan lo immoral,.....
Mentres l'escándol supera
unintse com á germans
amb los fills de les tenebres
los fills de Deu incrèat.....

¿Com no hem de perdre 'l coratje
en lo de *regenerar*
la nostra *patria petita*,
y manco la *patria gran*?

Més, si moren totes dues
(Deu no ho vulga!) els qui resam,
els qui tenim fè, 'speransa
y p' el pròxim caritat,....
sabem cert que la GRAN PATRIA
l'haurém, per sempre, *allá dalt*.

VERAMITA.

CONSELLS Y ADAGIS AGRÍCOLES

Octubre

- Dia 16.—Cohiu s'oliva per salá.
Dia 17.—Empeltau amellés.
Dia 18.—Sant Lluch, Sant Lluch, nesples pelluch.
Dia 19.—Duys els porchs á n'els auzinás.
Dia 20.—Esveyau ses vinyes.
Dia 21.—Aparayau sa roba de panyo.
Dia 22.—Quant á les sis fa fosca mor la mosca.

CANSÓ.—Una vida, dues vides:
¿Cuantes vides teniu vos?
Vos teniu la meua vida
y la vida de tots dos.

DIETARI AXUT y en salsa

Septembre

Dia 24.—El temps va de brusques.—Fa més de vuit dies que devant es *Cap de Regana* hi ha sondejat un brichbarch extrangé. ¿Dèu pescà enfossos?—Un *prójimo* qu' havia robat una bicicleta, á Palma, s' en aná á Algaida á robá pòrchs grassos. ¡Vaja un bergant! Axò es robá á lo senyó.

Dia 25.—Dues *pol'es crestades*, á Santa Catalina, se donen bufetades.—Brega faresta á *Son Barri* de sa Costeta de l' Hospital... Ve á brega per dia dins aquell *renyidero infèrnal*. ¿*Quosque tandem*, mala pècora, *patientia nostra abutere?*

Dia 26.—Un *moix sévutjé* la tala, robant *formatje* á moltes cases de Séuva.—Un algaidi, perque te frèt á sa consciència, pren llenya á una possessió; y un sollicherich que du es *mul magre*, aná á cercarli garròves á *Sa Bassa*.—Un carreté de Binisalem no sabé ó no pogué evitá qu' es carro embolicás una nina de vuyt mesos.—Sa policia atrapá un municipal que, á un cassinet dels *Hostilets*, jugava al burro. ¡A bon burro estava confiat s' orde d' aquell barri! Per burro l' Alcalde lo ha deixat cessant... del *destino burocrátich*.

Dia 27.—Els capellés s' han declarat en *huelga*. ¡Aquesta si qu' es m' es fresca! Ara haurém de dú barret. *Entonces* si que se podrá dir: *tants de caps, tants de barrets*.—Conten que fa alguns dies, el *bonjesús* de Bunyola matá á garrotades es mül, perque se renegá (es mul) traginant una carretada de carbó, ¡si aquesta es véra!

Dia 28.—Una familia qu' aná á passá es día á Ca 's Catalá tengué sa desgracia de que un fill, d' uns cuatr' anys, juguetejant per demunt ses ròques, caygués á la mar, de hont lo tregueren mòrt.—A un cimal d' olivera de *S' Hostalet*, possessió de Cauviá, hey trobaren penjat un audritxòl, apodat *Domingo*.—Es nombrat Comandant de la Guardia municipal D. Sebastiá Oliver, tinent de la Guardia civil, retirat.—Se parlá de posá un tramvia elèctrich que recorrerà *Santa Catalina, Son Espanyolet, Son Rapinya y Sa Vileta*.

Dia 29.—El senyó Governadó ha ordenat que cèrtes *òlibes* que *niuaven* devés Sant' Eulària s' espolsin cap á sitis més allunyats de llòch sagrat.—A un *bruto* manacorí que doná una *petlissa* á una fiya, perque se resistí á cometre actes reprobats per la moral, es jutgat li posará *morral*. Diuen qu' en *Polo viejo* ha caygut des *palo sin-vela*; y... se parla de crisis ministerial. A Espanya tot va per avall, sense mòrt ni... *polo ni pola*.

Dia 30.—Desde les nou d' anit passada fins á les quatre de dematinada hi ha hagut *fuchs elèctrichs* naturals y aygo á barrumbades.—Perillá fe uy una *barca del bòu*.—Es pararrayos de sa Torre d' es Senyal enfilá dos llamps.

Octubre

Dia 1.—A Lluchmajor hey hagué inundacions; es prat de Sant Jordi parexía la ma.—Abertura de curs á s' Institut Provincial. El senyó Governadó feu un discurs catòlich en es fondo y en sa forma. Aquest es el mòdo d' educá á sa juventut; el bon ecsemple es sa gran lissó.

Dia 2.—Solemne abertura de curs en el Seminari Conciliá de Sant Pere. Hey hagué repartició de prèmis als alumnos que concorreguent al certamen literari guanyaren ses joyas.—Un amic nostre de Buenos Aires mos escriu que casi cada corrèu arriban á aquellas Repúblicas sacerdots mallorquins; que se distingxen p' el seu zèl y que trabayan com á vertaders apòstols, que 'ls Prelats los prefereixen ordinariament al clèro d' altres provincies d' Espanya, per sa seua religiosidat y bones costums, etc. ¡Trista còsa es que tan bons cultivadors de sa vinya de l' iglesia mallorquina emigrin, quant tants de vinyòvols forasters inmigran! Axí va 'l mou.—La premsa palmessana diu que els *mocosos* jugan á *canet* per demunt sa murada. ¿Y això que té que veure?

Dia 3.—Ha estat nombrat Consol de Méjico D. Pere de A Borrás.—Dexan cessants nou ministrils de La Sala.

Dia 4.—La Guardia civil ha posat á cobro á una dona que s' havia enamorat de cent pessetes.

Dia 5.—Els presos, á Palma, se negaren á menjar ranxo, per ser dolent. El Batle imposá 50 pessetes de munta al empresari.—Els seglars, catòlics del Arrabal obrin ses escoles gratuïtes. Catòlics de salón y de processó en sobran; soldats que batallin contra l' inimich de les nostres creéncies, son els que mos mancan.

Bunyols de vent (y pebre couent)

Regenerantmos.—Entre altres proves que tenim de la nostra regeneració social, dins ciutat, veisne una que copiam de *La Almudaina*, de dijous s' altre passat:

“Hace algunos años que estalló en Palma (como en toda España) la lucha entre el naciente género chico y los otros géneros ya en decadencia, así literarios como musicales. Ante la imposibilidad de sostener en nuestro Principal, compañías de ópera italiana con cantantes de primera línea, y lo mismo podríamos decir de las compañías dramáticas, triunfó la zarzuela desvergonzada y ramploña, con ligeros paréntesis de alguna compañía de verso, aceptable; viniendo de todo ello á resultar la muerte de toda afición al teatro serio que hoy vemos en absoluto desterrado de entre nosotros.

El fiamenquismo y las chulaperías corruptoras han dominado los gustos y dirigido las tendencias de nuestra juventud á la moda. Por todas partes donde se cultiva la música ó el canto, oímos la eterna zarzuela, el estribillo chulapón. Las compañías que van desfilando por nuestros teatros producen en el espíritu del espectador el vacío de una vida sin ideal, la negación suprema del arte, la muerte de todo sentimiento noble y elevado.

¿Es que debemos continuar así, agonizando?”

Noltros, que no acostumam á anar al teatro, bé mos figuravem lo que passa en el Circo, pero ara heu sabem cèrt, pues heu estampa un testimoni de tot crèdit.

¡Y pensar que amb lo que trèu de renda aquell establiment de corrupció, se pagan cèrts gastos. del Palau de l' Almudayna!

Valga qu' el Sr. Governador se cuydá de prohibir les cansons (*couplets*) que s' hi cantaren per *afegitó* de mal género. MALLORCA le hi agraeix.

Un pecat capital.—Contra l' Art relligiós l' ha comés l' *asquitecto* picapedré que ha *embadurnat* la portada d' ingrés á la cripta oratori de Sant Llorens, subaix del antig temple parroquial de Sta. Creu, á Palma.

¿Quin día será que s' haurán acabat de perpetrar tals atentats, contra els nostros monuments?

¿De qué serveixen tantes adverténcies particulars y oficials, y tantes ordres, reals y episcopals, que tenen prohibit fér obras de reforma, de recomposició ó de restauració en tot cuant constitueix lo nostro tresor artístich-arqueològich?

Esperám què dita portada se *rentará* del modo y manera necessaris per dexarla, en quant sia possible, ab son color d' abans. Y aquesta operació no es feyna de manobres.

Endevant.—El Sr. Batle, Don M. E. Lladó, ha emprés una gran campanya contra els abusos que en matèria d' Higiene y policia urbana se cometen dins Palma. Ja era hora de que tants de *bandos* no fossin lletra morta. Per paga molts de municipals (dels nombrats, trèts, reposats, sostrèts y recomanats *políticament*) sols no saben llegir y manco assentar un nom..... Y ¿com es possible que tals guardians cumplescan ni fassin cumplir ses Ordonances municipals?

Veurem sí, al cap derrer, se conexerá que á Palma hi ha Regidors y Bátiles de remànech. ¡Endevant Sr. Lladó!

MALLORCA

REVISTA DOMINICAL BILINGÜE

Este semanario tiene por objeto difundir lectura sana en forma amena y al alcance de todas las inteligencias.

Se reparte los sábados, y contiene ordinariamente cuatro páginas de texto; pero cuando los recursos lo permiten, publica números de á ocho páginas, suplementos ó aumenta la tirada y en este caso el exceso

Se distribuye gratuitamente

Se sufragan los gastos por medio de suscripciones desde
25 cénts. de peseta mensuales en adelante

Por 25 cénts. se sirve semanalmente un ejemplar; por 1 peseta, *ciuco*; por 2 pesetas *diez*, y así sucesivamente.

Imprenta de Jose Mir.—1899.